

Eligiusz Dworaczyński, Waldemar Niewalda, Halina Rojkowska

Wytrzyszczka, st. 1, Zamek
Tropsztyn, gm. Czchów, woj.
tarnobrzeskie, AZP 108-63/1

Informator Archeologiczny : badania 27, 102-103

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Katedrze Archeologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Badania będą kontynuowane.

Wolbórz, st. 23
gm. loco, woj. piotrkowskie
AZP 72-55/54

Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi

Badania prowadzili dr Aldona Chmielowska (autorka sprawozdania) i mgr Mieczysław Góra. Szósty sezon badań.

Badania wykopaliskowe i geomorfologiczne prowadzone w l. 1981-1985 pod kierunkiem dr Aldony Chmielowskiej i mgr. Pawła Mirosika w obrębie średniowiecznego układu przestrzennego (podwójnej owalnicy) w celu zlokalizowania śladów zanikłego grodu kasztelańskiego, znanego jedynie ze źródeł pisanych (XI w., XII w.), nie odsłoniły wczesnośredniowiecznych warstw osadniczych.

Jedynym miejscem pozostałości drewniano-ziemnego założenia obronnego, niedostępnym do 1992 r. dla penetracji archeologicznych, jest niewielkie wzniesienie oznaczone na planie Wolborza z 1927 r. jako „Niegdy zamek”. Wzniesienie to znajduje się w obrębie 5 działek miejskich (nr 239-243) przy ul. Świętokrzyskiej, na zachód od wspomnianej owalnicy, ciągnących się do rzeki Moszczanki.

W 1993 r. trzech właścicieli wyraziło zgodę na zbadanie omawianego obszaru metodą wierceń ręcznym świdrem geologicznym. W ich wyniku okazało się, że na głębokości ok. 50-60 cm od dzisiejszej powierzchni znajdują się resztki murów zamku z XIV-XVIII w., zbudowanego przez biskupów wrocławskich, władających kasztelanią wolborską od ok. 1148 r. W kilku odwiertach na większej głębokości, pod gruzem wapienno-ceglanym znaleziono węgle drzewne i drewno z bliżej nieokreślonych konstrukcji. Przyszłe badania wykopaliskowe ostatecznie wyjaśnią, czy zamek biskupi wzniesiono w XIV w. na miejscu dawnego grodu kasztelańskiego.

Badania będą kontynuowane.

Wrocław-Stare Miasto,
plac Dominikański

Koordynatorem prac był mgr Zdzisław Wiśniewski, firma „AKME”

Badania prowadził zespół, w tym pracownicy instytucji naukowych Wrocławia. Finansowane przez Spółkę polsko-austriacką j. v. „IL-WRO”. Badania archeologiczno-architektoniczne Starego Miasta we Wrocławiu. XI/XII w. po czasy współczesne.

* Literatura: „Silesia Antiqua”, t. XXXV, 1993.

Wytrzyszczka, st. 1, Zamek
Tropsztyn
gm. Czchów, woj. tarnobrz-
kie
AZP 108-63/1

Fundacja „Tropsztyn” Kraków

Badania prowadził zespół w składzie: mgr Eligiusz Dworaczyński — archeolog (autor sprawozdania), mgr inż. arch. Waldemar Niewalda

— architekt, mgr Halina Rojkowska — historyk. Finansowane przez Fundację „Tropsztyn”. Późne średniowiecze (XIV–XV w.).

Zamek Tropsztyn, reprezentujący typ wyżynny, nieregularny, składa się z murowanej warowni, rozlokowanej na kulminacji niewielkiego powierzchniowo wzniesienia o stromych stokach, podzamcza gospodarczego od strony północnej i północno-zachodniej oraz umocnień ziemnych i zapewne drewniano-ziemnych od strony zachodniej, bardziej dostępną. Od strony południowej i wschodniej dostęp do zamku broniło pionowe urwisko skalne.

W 1993 r. wyeksplorowano 19 wykopów szerokoprzestrzennych, pokrywających 75% obszaru w obrębie murów zamkowych, i 11 wykopów w najbliższym otoczeniu. Rozplanowanie wykopów archeologicznych podporządkowane zostało obrysowi murów zamkowych zewnętrznych, z zachowaniem jednak dwóch głównych osi X i Y, przecinających się pod kątem prostym. Odsłonięto pełny rzut murowanego założenia zamkowego, zachowanego w większości w partii fundamentowej, ustalono poziomy użytkowe w pomieszczeniach zamkowych i na dziedzińcu oraz odczytano układ warstw archeologicznych w najbliższym otoczeniu.

Prace pozwoliły określić funkcję poszczególnych elementów zabudowy oraz ustalić fazy rozbudowy założenia od XIV do XVI w. W pierwszej fazie zamek składał się z muru obwodowego na planie w przybliżeniu owalnym i domu mieszkalnego w kształcie trapezu, którego narożnik zawieszony był nad urwiskiem. Otwór bramny znajdował się od strony północno-wschodniej, do którego dostęp mogła umożliwić jedynie konstrukcja drewniana. W XV w. założenie zamkowe powiększone zostało o czworoboczną wieżę, umieszczoną poza pierwotnym obrysem od strony północno-zachodniej, zespoloną z zamkiem nowym murem. Zmienione zostało również rozplanowanie domu mieszkalnego, którego narożnik oberwał się wskutek słabego posadowienia. W XVI w. powstała zabudowa przymurna od strony wschodniej, gdzie mieściły się dwie działobitnie. Strzelnice w murze obwodowym skierowane były w stronę wschodnią, zapewne na przeprawę przez Dunajec. W wykopie przecinającym stok północny uchwycono dwa poziomy fosy przedzielające zamek właściwy i podzamcze gospodarcze oraz odkryto ślady po słupach podpierających drewniany pomost, prowadzący do bramy zamkowej.

Znaleziono wiele tysięcy fragm. zabytków ruchomych, stanowiących bogaty zbiór form naczyń glinianych, głównie z XIV i XV w., uzupełniony przedmiotami z żelaza i szkła.

Zagórze, st. 13
gm. Mucharz, woj. bielskie
AZP 107-53/—

Konserwator Zabytków Archeologicznych w Bielsku-Białej

Badania prowadziła mgr Teresa Kosmala („Archeo-Hortua” Czeladź). Finansowane przez inwestora ODGW-Kraków. Badania ratownicze w związku z budową zbiornika wodnego „Świnna Poręba”. Drugi sezon badań. Gródek, XIV–XVII w.

Stanowisko położone jest na plateau cypla wcinającego się w terasę prawobrzeżnej Skawy. Na obszarze stanowiska obecnie istnieje XVIII-wieczny budynek.

Pierwsza wzmianka źródłowa o wsi pochodzi z 1389 r. Metryka Józefińska podaje, że w latach 1785–1788 tu, w miejscu Niwy Dzielnej znajdował się Stary Folwark Dom Pański.

Założono dwa wykopy wzdłuż osi wschód-zachód i północ-południe pośrodku cypla i jeden u podnóża cypla w naturalnej „fosie”, obecnie suchym wąwozie okresowo zapełnianym się wodą. W wykopach sytuowanych na plateau stwierdzono warstwę kulturową, zalegającą tuż pod ściółką leśną o miąższości 0,05–0,1 m (w wykopie L pod samą ściółką — ślady bruku). Warstwa zalegała na calcu. W wykopie I stanowiła brunatną próchnicę i zawierała dużo fragm. ceramiki i kafli, w wykopie II stanowiła warstwę gruzu drobnych kamieni. Warstwa o niewielkiej miąższości kiedyś była już porządkowana, niwelowana.